

10 JAAR PASSEND ONDERWIJS: NAAR EEN GEZAMENLIJKE MINDSET

JUNI 2024

Erik Wissink en Patty Proenings blikken terug op 10 jaar passend onderwijs. Allebei zijn zij vanaf de start betrokken bij samenwerkingsverband PO Helmond-Peelland. Wissink begon als coördinator en is nu directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband. Proenings was aanvankelijk betrokken als hoofd financiën van een schoolbestuur en is nu manager bedrijfsvoering en kwaliteit van het samenwerkingsverband. Er is de afgelopen 10 jaar veel ten goede veranderd, zo blijkt uit hun reflectie. Maar er is ook nog veel werk aan de winkel.

Toen Wissink in 2014 startte als coördinator van het kersverse samenwerkingsverband passend onderwijs PO Helmond-Peelland, had hij de ambitie om zich vooral te richten op de benodigde ondersteuning van kinderen. "Dat kon echter niet meteen, want de eerste jaren vroeg vooral de bestuurlijke inrichting aandacht, mét de politiek-strategische bijkomstigheden die daarbij kwamen kijken."

"Het samenwerkingsverband was in het begin niet meer dan een verzameling eigenstandige schoolbesturen, die nog weinig met elkaar samenwerkten", vertelt Proenings. "Er werd gekozen voor het schoolmodel: de gelden die bij het samenwerkingsverband binnenkwamen, werden doorgesluisd naar

de schoolbesturen en er werden geen gezamenlijke activiteiten bekostigd."

HYBRIDE MODEL

Gaandeweg dienden zich steeds meer thema's aan die volgens Wissink een gezamenlijke inzet vereisten. En toen de inspectie bij het eerste inspectiebezoek behoorlijk kritisch was, greep hij dit aan om een beweging op gang te brengen die tot meer gemeenschappelijkheid en samenwerking zou moeten leiden.

"Het visiedocument dat ik toen heb geschreven was de start van een ontwikkeling die heeft geleid tot een meer hybride model", vertelt hij. "Het grootste deel van de middelen gaat nog steeds naar de scholen – daar moet het immers gebeuren – maar we zetten ook middelen in voor het gemeenschappelijk belang. Was een tlv-aanvraag vroeger een kwestie van één bepaalde school en het zetten van de juiste handtekeningen, inmiddels hebben we een duidelijke en zorgvuldige procedure en route, waarbij een gedragsdeskundige van het samenwerkingsverband wordt geconsulteerd en er ook naar andere opties wordt gekeken. Hoofdvraag is altijd: wat is het beste voor dit kind? Dat we hierin tot een gemeenschappelijke

**PATTY PROENINGS EN
ERIK WISSINK**

verantwoordelijkheid en samenwerking zijn gekomen, is denk ik een van de grootste stappen die we met elkaar hebben gemaakt.”

INTEGRALITEIT

Heel belangrijk hierbij is het Kans!overleg, waar school, kind, ouders en andere betrokkenen, zoals jeugdhulp, samen bekijken wat voor dit kind de beste ondersteuning is. “Dat is een hele belangrijke ontwikkeling geweest, omdat we daardoor integraler zijn gaan werken”, zegt Proenings. “Dat jeugdhulp vanaf het begin is betrokken, maar ook dat in dit overleg ondersteuningsvragen uit de voorschool worden besproken, is heel mooi. Vroeger stroomden veel kinderen vanuit de voorschool direct door naar het speciaal onderwijs, terwijl ze nu, dankzij het Kans!overleg, vaak met het juiste arrangement naar een reguliere school gaan.”

Toch is er wat dat betreft nog veel te winnen, vinden Proenings en Wissink, want er zijn nog teveel schotten die een echt integrale aanpak in de weg staan. Proenings: “Hoe mooi zou het zijn als we een samenwerkingsverband konden vormen voor jeugd van 0 tot 21 jaar, waarvan ook de voorschoolse voorzieningen en jeugdzorg deel uitmaken. Dat is alleen mogelijk als de schotten tussen ministeries en wetgeving en de daarmee gepaard gaande bureaucratie worden afgebroken. Zo ver is het helaas nog niet.”

“Omdat wij veel waarde hechten aan integraliteit, hebben wij zeer gemotiveerd de experimenteerregeling voor onderwijs-zorgarrangementen aangevraagd”, voegt Wissink toe. “Want in het belang van kinderen zoeken wij graag de grenzen van de mogelijkheden op. Daarover raadplegen we ook regelmatig het Steunpunt Passend Onderwijs: wat zijn wettelijk gezien de mogelijkheden? Dat is prettig; want als ze het antwoord zelf niet weten, zoeken ze het uit.”

GOVERNANCE

Er waren de afgelopen 10 jaar meer noemenswaardige ontwikkelingen. Zo is de governance van het samenwerkingsverband aangepast: er is een onafhankelijke Raad van Commissarissen aangesteld, de schoolbesturen vormen de ledenraad en Wissink is directeur-bestuurder. Het ‘dubbelepettenfenomeen’ van schoolbestuurders is met deze structuur ondervangen. “In feite hebben alle stappen die we de afgelopen jaren hebben gemaakt te maken met de gezamenlijke mindset: samen iets goeds willen doen voor kinderen”, zegt Wissink.

Dat is zichtbaar in verschillende ontwikkelingen. Zo is het samenwerkingsverband (109 scholen) opgedeeld in zes ‘scholenkringen’, waardoor de samenwerking tussen scholen is toegenomen en zijn er arrangementen ontwikkeld die specifiek zijn

gericht op de ondersteuningsvraag van een kind/school. “Expertise gaat naar het kind in plaats van dat het kind naar de expertise gaat”, zegt Proenings. “Omdat de Brainportregio te maken heeft met grote uitdagingen, wordt intensief samengewerkt met gemeenten, jeugdzorg en het bedrijfsleven. Verder hebben we een Oudersteunpunt opgezet, dat we nog gaan doorontwikkelen.”

KENNIS VAN DATA

Ook wordt gewerkt aan de ontwikkeling van inclusiever onderwijs. Voorlopig kiest het samenwerkingsverband ervoor om die ontwikkeling als een organisch proces te laten verlopen, vertelt Wissink. “Als het gaat om inclusief onderwijs geloof ik niet in een aanpak met een eindplaatje, stappen en deadlines. We hebben een aantal visionaire gesprekken gevoerd, organiseren themabijeenkomsten en entameren in verschillende constellaties regelmatig het gesprek over inclusiever onderwijs. Niet zozeer met de inzet: ‘zo moet het eruit gaan zien’, maar vooral om bewustwording op gang te brengen.”

Proenings en Wissink vinden dat het de afgelopen 10 jaar niet helemaal goed is gegaan met de beeldvorming van passend onderwijs. Wissink: “Je hoort politici bijvoorbeeld roepen ‘dat passend onderwijs is mislukt omdat het aantal thuiszitters toeneemt’. Zij weten blijkbaar niet dat we thuiszitters een aantal jaren geleden nog niet

volledig in beeld hadden en nu wél. Daardoor kunnen we nu actief aan de slag gaan met het onderwijsperspectief van een leerling.”

“Dat we tegenwoordig over veel meer data beschikken, is op zich een hele belangrijke ontwikkeling,” vult Proenings aan, “want we gebruiken die data om passend onderwijs, de ondersteuning van kinderen, te verbeteren. Dankzij het feit dat we datakennis hebben, weten we nu veel beter wat er gebeurt in de regio, waar de hiaten zitten en waar we ons op moeten richten. Vergeleken met de beginperiode van passend onderwijs is dat grote winst.”